Ч. 261 Субота 20 падолиста (2 грудня) 1893. Рокъ III.

Выходить у Львовѣ що дня (кромѣ недѣль гр. кат. святъ) о 5-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и Администрація улиця Чарнецкого ч. 3.

Листы приймають ся лишь франкованѣ.

Рекламаціи незапечатанѣ вôльнѣ вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Ґазеты Львôвскои".

Передплата у Львовѣ въ Администраціи „Ґазеты Львôвскои" и въ ц. к. Староствахъ на провинціи:
на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року 1 зр. 20 к.
на чверть року — 60 к.
мѣсячно . — 20 к.
Поодиноке число 1 к.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чверть року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . — 45 к.
Поодиноке число 3 к.

Рада державна.

14. Засѣданє Палаты пословъ зъ дня 30 падолиста 1893.

На вчерашнôмъ засѣданю Палаты пословъ запытувавъ пос. Турнгеръ міністра фінансôвъ, чи вôнъ думае предложити новый законъ о належитостяхъ. — Пос. Цаллінґеръ интерпелювавъ, чи правдива есть чутка, пущена ґазетами, що въ недѣляхъ припадаючихъ на 24 и 31 грудня мае бути знесеный вôдпочинокъ недѣльный; коли такъ, то такі розпорядженя треба бы выдавати въ порозуменю зъ властею церковною. Дальше интерпелювавъ той самъ посолъ, чи скоро будуть выданѣ въ законодавчôй и адміністраційнôй дорозѣ розпорядженя о недѣльнôмъ спочинку.

По сѣмъ вела ся дискусія надъ новелею до закона о краєвôй оборонѣ. Пос. Діпавлі заявивъ, що вôнъ и его товаришѣ політичнѣ здержать ся вôдъ голосованя, щобы не випереджувати ухвалъ тирольского сойму. — Пос. Форманекъ выступивъ противъ предложеня, доказуючи, що въ сѣй справѣ есть лишь чеській соймъ компетентный; вôнъ жалувавъ ся такожь на зле обходженє ся зъ ческими резервістами.

Міністеръ краевои обороны, ґр. Вельзерсгаймбъ, заявивъ, що вже въ своємъ часѣ схарактеризувавъ свою проґраму, вказуючи на „портъ-епе", котре носить цифру цѣсарску и двоглавого орла. Цифра Монарха вказуе міністрови, що есть для него рѣшаючимъ. Та его проґрама не знайде певно нѣякихъ противникôвъ. Австрія не належить до тыхъ державъ, що передують въ поношеню тягарôвъ войсковыхъ, але до тыхъ, котрѣ въ крузѣ необходимои конечности пôддають ся лишь тôй конечности. Хто нинѣ не есть досить сильнымъ, буде завтра надармо боронити ся и утратить всяку свободу. Опозиція спускае ся на то, що предложенє буде на всякій случай ухвалене. Міністеръ думае, що колибъ опозиція знала, що вôдъ еѣ голосу зависить оборонна сила державы, мала бы досыть патріотизму, щобы голосувати за предложенємъ.

Міністеръ полемізувавъ вôдтакъ зъ пос. Кронаветтеромъ и сказавъ, що хочь не есть противникомъ розширеня права выборчого, то прецѣ справу загального голосованя треба бы розбирати. Резолюцію Кронаветтера годѣ приняти, позаякъ власть законодавча передала опѣку надъ поведенємъ вояковъ выключно управѣ войсковôй. Такожь неможливою есть резолюція вôдносяча ся до судôвъ гоноровыхъ. Справу поединкôвъ годѣ тутъ рѣшати, а суды гоноровѣ суть разъ призначенѣ до того, щобы залагоджувати споры гоноровѣ и рѣшати ихъ не лишь оружіємъ. Що до реформы карного процесу войскового, покликавъ ся міністеръ на заявленє, зложене пôдчасъ послѣднои дискусіѣ буджетовои. Въ справѣ злого обходженя ся зъ вояками сказавъ міністеръ, що трудно на жаль уникнути всѣхъ невластивостей, але въ случаю внесенои жалобы вымѣрюе ся завсѣгды справедливôсть. Въ интересѣ арміѣ лежить не зносити выбрикôвъ, бо вôдъ того залежить духъ и вартôсть войска. Пос. Діпавльому сказавъ міністеръ, що проектъ закона о краєвôй оборонѣ, котрый буде предложеный тирольскому соймови, увзглядняе властивости того краю. Міністеръ обѣцявъ увзглядняти бажаня що до покликуваня резервістôвъ ажь по жнивахъ и просивъ вконци пословъ, щобы въ виду потребъ обороны монархіѣ не заострювали народныхъ противностей.

Пос. Відманъ полемізувавъ зъ Діпавлімъ и заявивъ, що вôнъ и его товаришѣ будуть голосувати за предложенємъ, а то задля надзвычайно великого его значѣня для силы державы въ еѣ становищи на внѣ. — Пос. Бянкіні выступивъ остро противъ тридержавного союза и доказувавъ, що не Россія, але Нѣмеччина и Италія суть небезпечнѣ для Монархіѣ. Бесѣдникъ поставивъ наконецъ резолюцію, щобы языкъ краевый бувъ языкомъ службовымъ въ краевôй оборонѣ. — Пос. Кляичь заявивъ, що его партія мусить перейти до опозиціѣ супротивъ нового правительства, позаякъ въ тôмъ правительствѣ изъ Славянъ суть репрезентованѣ лишь Поляки. Проґрама правительства не згадуе анѣ словомъ о справахъ національныхъ, котрѣ суть для Славянъ жизненнѣ.

Пос. Поповскій яко референтъ доказувавъ Бянкіньому, чимъ есть его одушевленє для Россіѣ. Пôдчасъ того пос. Вашатый перерывавъ бесѣду референта а віцепрезидентъ Катрайнъ завзывавъ его за то до порядку. По короткôй полеміцѣ зъ Кронаветтеромъ закôнчивъ референтъ свою бесѣду поручаючи посламъ ухваленє закона.

Палата ухвалила вôдтакъ въ поименнôмъ голосованю 170 голосами противъ 61 приступити до спеціяльнои дебаты, котра мае ся вôдбути нинѣ. Противъ сего голосували: Чехи, антисеміты, полудневѣ Славяне и Цалінґеръ; клерикалы, Тирольцѣ и трієнтиньскѣ послы здержали ся вôдъ голосованя.

По сѣмъ ухвалила Палата законъ о контінґентѣ рекрутôвъ на 1894 р.

Пос. Барайтеръ поставивъ нагляче внесенє въ справѣ змѣны закона зъ 5 мая 1869 р. въ тôмъ напрямѣ, щобы правительство заводячи вынимковѣ законы, обовязане було предкладати ихъ не до вѣдомости Палаты, але до ухвалы и щобы на случай вôдмовнои ухвалы мусѣло заразъ знести таке розпорядженє, подôбно якъ то бувае зъ судами присяжныхъ. Палата вôдкинула наглôсть внесеня 126 голо-

---

1)

СТОРОЖА ПЕРЕДЪ МРКАЛІЄ.

Боснацке оповѣданє зъ року 1882.

(Дальше).

Вѣтеръ, що вѣявъ зô всходу, стававъ ся щоразъ сильнѣйшій и холоднѣйшій; здавало ся, що начебъ у воздусѣ було щоразъ бôльше мраки густои, синявои, — свитало.

Поручникъ Правнвіцъ поспѣшно уставлявъ свôй вôддѣлъ.

Вôдъ Вучево-брда дѣлила его глубока пропасть и вузкій скалистый хребетъ, а кромѣ того стѣна намету, такъ що зъ тои стороны мôгъ бути досыть закрытымъ передъ кулями ворога и лише малого числа вояковъ потребувавъ для обезпеченя собѣ того крыла; головну увагу свою звернувъ на праве крыло и на фронтъ. Розпущенѣ въ тиралієрку вояки вышукували тамъ собѣ завчасу мѣсця, зъ котрыхъ бы, самѣ по змозѣ схованѣ, могли зъ успѣхомъ стрѣляти на ворога.

Притуленѣ до розкиненыхъ довкола каменѣвъ, позапиханѣ въ надыбанѣ заломы и щелины, вôдбивали они вôдъ простору покрытого снѣгомъ и мракою, якъ довга, выгнута, зъ сѣрыхъ пластинъ зложена лінія.

Стягнувши ведету, уже непотрѣбну, Правнвіцъ ставувъ пôдъ стѣною намету и розглядавъ ся бачно довкола, намагаючись пробити зоромъ окружаючу его мраку и пôтьму; але дальше якъ на двацять крокôвъ, не мôгъ нѣчого розпôзнати передъ собою. Въ природѣ панувала велика тишина, нѣчо не ворушило еѣ, тôлько часами далеко, далеко, вôдъ лѣсôвъ на Руевачь-планинѣ[1]) давало ся чути довге выте вовчого стада....

Минула такимъ способомъ година, довга якъ вѣкъ для ожидаючихъ.

Мрака ставала ся рѣдша и бôльше прозора; лише на всходѣ закрасила ся рожевою вôдтѣнью, а вôдтакъ верхи Вучево-брда вынурили зъ сумраку, обрубленѣ горою золотистымъ рубцемъ....

Сонце сходило помалу.

Вояки зъ вôддыхомъ здержанымъ у грудяхъ звертали очи на него; они знали, що не для одного зъ нихъ сходить оно послѣдный разъ. Але нѣякій пôдозрѣный гомôнъ не ворушивъ спокою, жадного руху на поблизькихъ горбахъ не можна було доглянути.

Наразъ.... Тодонъ Спутичь, котрого Правнвіцъ коло самого себе казавъ держати пôдъ сторожею, пôднявъ ся зъ каменя, на котрôмъ сидѣвъ и вытягнувъ шию слухаючи....

— Идуть — шепнувъ по хвили и вказавъ очима на всходъ.

Офіцыръ добре наставивъ очи въ показанôмъ напрямѣ, але не доглянувъ нѣчого.

Вучево-брдо выглядало якъ величезна, выгнута бѣла площа, котрои высшѣ мѣсця облитѣ сходячимъ сонцемъ, свѣтили якъ численнѣ дрôбнѣ огники порозкиданѣ на снѣгу.... нѣгде не було тамъ видко нѣ слѣду чоловѣка! Скалистый хребетъ за самою пропастію, що дѣливъ Вучево-брдо вôдъ Пуга-горы, здававъ ся такожь пустымъ и мертвымъ; карловатѣ юрчѣ яловцю и невеличкѣ дубы, ростучѣ на самôмъ его верху, неначе дрѣмали ще не пробудившись.

— Кого ты бачишь тамъ и де? — спытавъ Правнвіцъ стиха — тамъ прецѣ нѣкого нема!

— Идуть.... — повторивъ Боснакъ, вслухуючи ся вперто въ якісь тôлько для него зрозумѣлѣ вôдголосы.

И справдѣ въ тôй хвили межи корчами яловцю за пропастію щось почало рухати ся, щось нѣбы невыразнѣ тѣни почали ся пересувати вôдъ одного дуба до другого; але тишина була ще у воздусѣ и можна було думати, що се тôлько гра мраки и свѣтла выкликуе такі мары, обманюючі зôръ....

Наразъ, по верху хребта перелетѣвъ наче вужъ огняный и кôлькадесять выстрѣлôвъ гукнуло звôдтамъ.

[1]) Лѣсисте узгôре на полудне вôдъ Вучево брда.

сами противъ 63 а вôдтакъ передала се внесене дотычнôй комісіи.

Пос. Пернерсторферъ поставивъ интерпеляцію въ справѣ якогось противузаконного поступованя зъ соціялъ-демократами въ Галичинѣ.

До польскихъ ґазетъ доносять, що вчера вôдбула ся нарада славяньскихъ пословъ Рады державнои въ цѣли утвореня коаліціѣ славяньскои. Ухвалено въ засадѣ утворити коаліцію. До Kur. Lwowsk-ого доносять зъ Вѣдня лишь коротко, що пос. Романчука не було на сёмъ засѣданю; до Dzien. Polsk-ого доносять же, що пос. Романчукъ надôславъ на то засѣданє письмо зъ заявленємъ, що Русины на найблизшôмъ засѣданю рѣшать ся остаточно що до приступленя до сеи новои коаліціѣ.

Переглядъ политичный.

Пôдъ проводомъ Є. Вел. Цѣсаря вôдбула ся оногды нарада войскова, въ котрôй взяли участь: Найдост. Архікнязь Альбрехтъ и Вільгельмъ, дальше спôльный міністеръ войны ґен. Кріґгамеръ, шефъ ґен. штабу бар. Бекъ и кôлькохъ высшихъ ґенераловъ.

До Politik доносять зъ Вѣдня, що сими днями перебували тамъ президентъ высшого суду краевого въ Празѣ Румлеръ и радникъ выс. суд. краевого Понертъ, щобы подякувати Єго Вел. Цѣсареви за одержанѝ ордеры и зложити справу міністрови справедливости о станѣ робôтъ въ справѣ розложеня округôвъ судовыхъ въ Чехахъ. Комісія для розмеженя судôвъ не залишить своихъ роботы, а предложенє трутнôвске стане знову на порядку дневнôмъ въ ческôмъ соймѣ.

Зачувати, що въ россійскôмъ міністерствѣ заносить ся на кризу. Зъ Петербурга доносять, що міністеръ комунікацій Кривошеинъ, котрый вôдъ довшого часу нездужає, рѣшивъ ся податись до димісіѣ. Такъ само мае уступити и міністеръ справедливости Манассеинъ, котрый зъ надмѣру працѣ чуе ся такожь обезсиленымъ. Єго наслѣдникомъ мае стати секретарь державный Муравевъ, рѣшучій противникъ судôвъ присяжныхъ. За то міністеръ войны Ванновскій, о котрого димісіи вже вôдъ давна говорять, мае незадовго вернути зъ Альґиру и обняти свое урядованє.

Въ болгарскôмъ Собранію вôдбула ся оногды цѣкава дебата. Пос. Пешевъ, адвокатъ, интерпелювавъ президента міністрôвъ Стамболова, чи то правда, що вôнъ самовôльно каже арештовати людей и держить ихъ по арештахъ. Стамболовъ вôдповѣвъ на то, що то правда и вôнъ буде доти уживати права поліційного супротивъ политично пôдозрѣныхъ людей, доки на то згодить ся собраніе, бо уважае своимъ обовязкомъ забезпечити краеви спокôй. Собраніе приняло сю вôдповѣдь Стамболова всѣма голосами противъ двохъ до вѣдомости.

Новинки.

Львôвъ дня 1 грудня.

— **Именованя и перенесеня.** П. Намѣстникъ именувавъ дра Омеляна Лебедовича въ Мостискахъ и дра Антона Янишевского въ Камѣнцѣ ц. к. повѣтовыми лѣкарями II. клясы; а лѣкарѣвъ повѣтовыхъ: дра Ґустава Бѣлявьского перенѣсъ зъ Бохнѣ до Кракова, дра Мечислава Дембовского зъ Лѣска до Бохнѣ, дра Яцка Яблоньского зъ Чесанова до Лѣска, концепіста дра Льва Розенбуша зô Львова до Долины и асистента дра Осипа Петерса зъ Долины до Чесанова. — Асистентъ почтовый Волод. Ґавелъ перенесеный зъ Кракова до Рѣпова.

— **Село палѣѣвъ?** Пôдъ самымъ мѣстомъ Станиславовомъ є село Княгининъ, де ще наше руске селяньство мае ся незле, бо мае нагоду заробити. Але сего року настала тамъ судна година. Тôлько було тамъ уже огнѣвъ, що товариства обезпеченя не хотять уже нѣкого брати въ Княгинина до обезпеченя. Станиславôвскѝ часописи за прачину пожарôвъ подають тôлько пôдпаленє и винять власть громадску о нездарнôсть та бракъ енерґіѣ у выслѣджуваню злочинцѣвъ. Зъ огляду на фактъ, що вôдъ кôнця серпня до кôнця падолиста с. р. лучивъ ся огонь въ десять разôвъ и то въ деякихъ ночахъ рôвночасно въ двохъ мѣсцяхъ вôдъ себе вôддаленыхъ, а мѣсцевымъ властямъ безпечности не удало ся анѣ злочинця выкрыти й укарати, анѣ чуйностію спинити пожары, — то ся обставина заслугуе на те, щобъ єѣ подати до загальнои вѣдомости, абы высшѝ власти безпечности прийшли въ помôчь власти мѣсцевôй, котрои силы видко за малѝ и недостаточнѝ. Въ Княгининѣ за той короткій часъ згорѣло: Дня 24 серпня шопа и комора Вайсбаха. — Дня 24 серпня 8 господарствъ зô всѣми забудованями. Огонь перервавъ дощь зливный, бо нѣхто й не старавъ ся его гасити; селяне стояли зъ заломаными руками. Дня 11 вересня стодола и оборôгъ зô збôжемъ Лѣтанюка. Дня 13 жовтня стодола и обороги Семана Гуцуляка, а въ часѣ гашеня сего огню пôдпалено 2 домы на другôмъ кôнци села. Дня 20 жовтня цегольня. Дня 22 жовтня 5 домôвъ, а въ часѣ догашуваня того огню выбухъ ще грôзнѣйшій пожаръ коло церкви. Дня 20 падолиста 2 стодолы зô збôжемъ вартости 1500 зр. Дня 22 падолиста оборôгъ зô збôжемъ вôйта Когутяка. Ще того огню не угашено, а вже злочинна рука пôдпалила недалеко стирту сѣна того-жь вôйта. Дня 23 падолиста пôдпалено оборôгъ передъ полуднемъ. — И хто се пôдкладае огонь? Чому Княгининъ не мае своєѣ порядной сторожѣ огневои, тôлько на станиславôвску спускае ся? Якъ то може бути, щобы доси по тôлько огняхъ не выслѣджено палѣя?!

— **Огнѣ.** Въ Тарновѣ згорѣла фабрика выробôвъ цукорничихъ, вартости 5000 зр., именно запасы готовыхъ продуктôвъ пôшли зъ огнемъ. Шкода не була обезпечена. — Въ Угриновѣ въ Сокальщинѣ згорѣло 7 господарствъ, вартости 5000 зр. — Въ Белзѣ знѣвечивъ огонь господарство Кузимки, вартости 1260 зр. пôдпальника зловлено.

— **Вымираючу секту релиґійну** маємо у себе въ Галичинѣ. Суть то Караимы. Про нихъ пише одинъ зъ вѣденьскихъ дневникарѣвъ, що сего року подорожувавъ по Галичинѣ: Про Караимôвъ знавъ я тôлько, що се жидôвска секта, заснована въ осьмôмъ столѣтю въ Вавилонѣ Ананією бенъ Давидомъ; секта, котра вôдкинувши талмудъ и всякѝ коментарѣ, приймила лише приписы зъ книгъ мойсеевыхъ. Переслѣдованѝ жидами, розбрили ся Караимы по цѣлôмъ свѣтѣ и прийшли такожь до Галичины. Дивный се нарôдъ. По кôльканацятьохъ столѣтяхъ истнованя всѣхъ Караимôвъ єсть ледви кôлька тысячѣвъ, а й се число меншѣе въ року на рôкъ. — Въ Галичинѣ кольонія караимска въ Кукизовѣ цѣлковито вымерла, лишило ся ихъ лише около 40 родинъ въ Галичи, а крôмъ того суть ще кольоніи въ Одесѣ, Луцку и Єлисаветградѣ. Въ Галичи займають Караимы одну уличку осôбну, домы ихъ чистѝ и гарно удержанѝ вôдбивають користно вôдъ брудныхъ и обдертыхъ хатъ жидôвскихъ и валячихъ ся хатъ селяньскихъ. Одежа ихъ подôбна до одежѣ мѣщанъ галицкихъ, бороды коротко стриженѝ, а жѣнки одежею зближають ся до сѣльскихъ молодиць. Караимы займають ся рôльництвомъ и садôвництвомъ, и то выключно та безъ вымки. Мѣжь собою говорять по татарски, зъ чужими дуже добре по руски и богато по польски. Єсть се нарôдъ дивно лагôдный. Нѣхто не памятае злочиньства, щобы его допустивъ ся Караимъ, хочь они дуже убогѝ и тяжко працюють. — Селяне вôдрôзняють ихъ строго вôдъ жидôвъ, ба навѣть не знають, що се жидôвска секта. Жиды знову переслѣдують Караимôвъ зъ незвычайною ненавистію, що не перебирае въ средствахъ и затроюе житє тымъ спокôйнымъ и роботящимъ людямъ. Що-до часу, коли Караимы прибули до Галичины не дасть ся нѣчого певного сказати. Караимы самѝ кажуть, що прийшли передъ 600 лѣтами, историки, що значно пôзнѣйше, бо десь коло 1580 року. На всякій спосôбъ мусять Караимы довше мешкати въ Галичинѣ якъ жиды, бо доказуе того и ихъ цѣлковита асиміляція въ огляду на занятє, ихъ одежа, ихъ цѣлковите зрущенє и иншѝ обставины. Однако сей народець, самъ въ собѣ замкненый, мусить въ короткôмъ часѣ выгинути, бо вже й теперь вѣнчаня мѣжь ними рѣдкѝ для браку добору. — Мѣжь ихъ приписами релиґійными єсть такожь заборона проливати кровь и Караимъ радше дасть себе розстрѣлити, а яко воякъ не буде до неприятеля стрѣляти. Правительство узглядняе ихъ приписъ релиґійный и давнѣйше увôльняло ихъ вôдъ войска, а нинѣ уживае ихъ лишь до корпусу санітарного.

Правдвіцъ не сумнѣвавъ ся бôльше. Доносъ Топона бувъ правдивый. Станко Срдевичь зачавъ нападъ.

— Стрѣляй! — крикнувъ до воякôвъ, котрѝ становили его лѣве крыло.

Зъ обохъ сторôнъ загремѣли теперь выстрѣлы; спершу рѣдкѝ, потôмъ частѣйшѝ, що хвилѣ густѣйшѝ и менче правильнѝ. Сивявый дымъ наповнивъ небавомъ воздухъ, а помѣшавши ся зъ мракою, що ще не зовсѣмъ щезла, прикривъ немовь помостомъ пропасть, що дѣлила оба горбки; здавало ся, що Боснакамъ нѣчо не перешкаджае теперь кинути ся напередъ и розбити однымъ замахомъ нечисленного вояка. Та они й не думали про се, тôлько стрѣляли безнастанно та вôдъ часу до часу кричали довго:

— *Бій! бій! удрі́о Шваба!* [2])

Ихъ стрѣлы, хочь добре выцѣленѝ, не робили великои шкоды, бо вôддаленє було значне. На самôмъ початку битвы згинувъ вôдъ кулѣ оденъ воякъ; вôдтакъ двохъ иншихъ легко ранило; однакъ кулѣ летѣли густо и що хвилѣ пластинки замерзлого снѣгу, стручуванѝ кулями зъ утесôвъ, спадали на головы и лица воякôвъ. Правдвіцъ пересувавъ ся хильцемъ зъ одного мѣсця на друге та слѣдивъ за кождымъ рухомъ ворога. И замѣтивъ вôнъ несподѣвано живе порушенє мѣжь ними и була хвиля, коли ему здавало ся, що черезъ ту велику пропасть хотять тѝ очайдухи приступомъ ити.

— Сказили ся! — воркнувъ; але въ тôй самôй хвили страшный гукъ выстрѣлôвъ на правôмъ крылѣ выяснивъ ему причину того порушеня.

— Ивонъ Спутичь зъ головною силою наступае!...

Не звертаючи уваги на кулѣ, що градомъ летѣли, кинули ся боронити загроженого мѣсця.

Тамъ выглядало положенє далеко инакше.

Напротивъ громадки воякôвъ высунули ся зъ поза горы збитѝ ряды боснацкѝ и користаючи зъ нерôвности ґрунту, посували ся скоро напередъ.

Пôвколесо ставало що-разъ вусше и оно мало здушити у своихъ рукахъ ненавистныхъ „Швабôвъ“.

Видко було, що довшій опôръ буде неможливый. Правдвіцъ зъ розпукою дививъ ся въ сторону Снесницъ, чи умовлена помôчь не надходить? Але Боснаки дôйшовши до вôдкрытои рôвнины, де ихъ уже нѣчо передъ кулями воякôвъ не закривало, здержали ся и такожь почали стрѣляти.

Стрѣлянє було сильне, а малый просторъ, що дѣлилъ противникôвъ, причинявъ ся до того, що трупъ падавъ густо. За кôлька хвиль третя частина воякôвъ лежала мертва або ранена; однакъ завзятє нападало другихъ. Они розумѣли, що спасенє залежить вôдъ того, щобы встояти ся на мѣсци. Якъ бы тôлько крокъ пофнули ся, Боснаки кинуть ся за ними и наворахъ та на ганджарахъ рознесуть... А Боснаки вже справдѣ пôдносили ся кôлька разôвъ зъ землѣ зъ дикимъ крикомъ:

— Ку ганджару!... ку ганджааарууу!...[3])

Однакъ за кождымъ разомъ, добре стрѣлянє воякôвъ приневолювало ихъ задержувати ся на мѣсци. Падали на землю и знову зачинало ся стрѣлянє, але горячѣйше и страшнѣйше, якъ перше.

Помѣжь ряды боснацкѝ увихавъ ся якъ саламандра въ огни молодый юнакъ зъ чорною розбурханою вôдъ вѣтру бородою, безъ шапки на головѣ, а зъ нагимъ кинджаломъ въ рукахъ. Крикомъ короткимъ, урыванымъ, додававъ своимъ вôдваги та заохочувавъ ихъ до бою.

Тôлько окомъ було глянути, щобы пôзнати, що се проводирь.

Вояки стрѣляли до него, але кулѣ не имали ся его.

— То Спутичь! — шепнувъ до себе Правдвіцъ — вôнъ мусить згинути, инакше мы згинемо....

---

[2]) Значить: „Горе! Бий Нѣмця!“

[3]) На ганджары! — военный окликъ Боснакôвъ.

— **Нещасни пригоды.** Въ Чорзôмъ лѣсѣ коло Красносѣлцѣвъ у Збаражчинѣ застрѣливъ ся 17-лѣтный сынъ пôдлѣсничого Фр. Мыслицкого. Самоубійникъ лишивъ карточку, въ котрôй нарѣкає на жандарма, що єго арештувавъ за плястры меду, будьто бы украденѝ въ чужôй пасѣцѣ. Зневага, заподѣяна тымъ амбітному молодцеви, мала бути причиною самоубійства. — При пробованю мостôвъ на шляху зелѣзницѣ межи Ритромъ а Старымъ Санчемъ переѣхавъ поѣздъ якусь незнану жѣнку, кажуть: зъ Ростôкъ.

— **Жертвы зимы.** Зима ледви що зачала ся, а вже люде гинуть вôдъ неи. Зачнуть намъ знову писати зъ рôжныхъ сторôнъ, якъ тому або сему довело ся вмерти неприродною смертію: вôдъ морозу. Але не такъ морозъ, якъ горѣвка були причиною смерти въ отсихъ трохъ выпадкахъ, про котрѝ намъ доносять. Дня 8 листопада с. р. пôзно вечеромъ пôдчасъ заверухи снѣжнои вертало кôлькохъ селянъ зъ Сушицѣ великои зъ ярмарку въ Добромиля до дому, а за ними ишовъ резервістъ 10 полку артилеріѣ Андрѣй Динисъ. Вôнъ бувъ пяный, заблукавъ ся въ поли и въ ночи на поли замерзъ. — Дня 12 м. м. селянинъ Иванъ Старицкій зъ Дарова вертавъ зъ двома товаришами зъ весѣля, а що на весѣлю не пили воды, тôлько горѣвку, то всѣмъ трьомъ дорога була дуже тяжка. А вже Старицкій зовсѣмъ знемôгъ ся, и ставувъ въ поли. Товаришѣ-приятелѣ щирѝ покинули єго въ поли, а на другій день люде найшли Старицкого неживого. — Въ лѣсѣ коло Хмелева найдено замерзлого чоловѣка, шевця Матвѣя Виоха зъ Баранова. Бувъ піякъ знаный на всю околицю; очевидно заблукавъ ся въ лѣсѣ и замерзъ.

— **Спекли ся дѣти у печи.** Зъ Богдановки у збаражскôмъ повѣтѣ пишуть намъ: Єсть у насъ господарь Микола Палѣй. Дня 12 падолиста с. р. поѣхавъ вôнъ за орудкою до Пôдволочискъ, а дома лишивъ жѣнку Теклю и двоє дѣтей: 4 лѣтну доньку Варварку и 2-лѣтного сынка Петруся. Того самого дня вечеромъ потребувала мати за чимсь выйти до сусѣдки. Закимъ выйшла, посадила дѣти у пекарскôй печи на соломѣ, щобы тамъ пересидѣли, поки верне. А вы знаєте, якѝ то по селахъ печи — у нихъ и бôльше дѣтей могло бы помѣстити ся. Отже старша дитина Варварка досула десь сѣрниковъ и запалила ту солому, на котрôй сидѣли въ печи; огонь обнявъ обоє и закимъ мати вернула, они вже не жили, спалили ся. И скажѣть менѣ, добрѝ люде, чи то можна лишати сѣрники такъ, щобы ихъ леда дитина побачила и смерть собѣ робила?!

Господарство, промыслъ и торговля.

Чищенє деревъ овочевыхъ въ зимѣ.

Коли розходить ся о то, щобы очистити дерева овочевѝ зъ усхлыхъ гилякъ та старого, неродячого вже галузя, то можна то робити не лишь зъ ранною весною або въ пôзнôй осени, але такожь и въ теплѝ днѣ въ зимѣ, а деревамъ черезъ то зовсѣмъ не пошкодить ся. Але очищувати дерево то не значить лишь по просту въ якій небудь спосôбъ пообрѣзувати на нѣмъ нездале галузє; дерево треба такъ очищувати, щобы и єго не ушкодити, и щобы чоловѣкъ мавъ хосенъ зъ девева, а то можна осягнути въ слѣдуючій спосôбъ:

При очищуваню дерева треба передовсѣмъ на то зважати, щобы галузє або гиляку о скôлько можна гладко обрѣзувати; не треба нѣколи лишати погано выстаючѝ кôнцѣ галузей, бо коли они опôсля знову розвиваютъ ся, то не ростуть вже красно. Въ кутикахъ межи гилякою а вôдтятою галузею вырастаютъ часто пагоны, бо соки, що плывуть до тыхъ обтятыхъ кôнцѣвъ, шукаютъ собѣ выходу и змушуютъ дерево выпускати пагоны. Зъ тои самои причины дôстаютъ такожь дерева дуже часто т. зв. рака. Але не треба такожь вôдтинати галузей дуже близько пня. Коли вôдрѣзує ся пилкою довгѝ галузи, то треба на то зважати, щобы они вôдломлюючись, не розколювали остаючого ся кôнця; треба ихъ пôдрѣзувати насамперéдъ зъ пôдъ споду, а вôдтакъ дорѣзати зъ горы. Великє галузє найлѣпше притяти а вôдтакъ ажь вôдрѣзати ихъ конець. Мѣсце, въ котрôмъ вôдтяло ся галузє, треба ножемъ добре выгладити и то вôдъ краю до середины и при бôльшихъ галузяхъ, коли они трохи обôсхли, залѣпити глиною, змѣшаною зъ коровячимъ лайномъ. Меншѝ раны на деревинѣ замащуєсь студено плыннымъ воскомъ огородничимъ. Коли не залѣпить ся раны, зробленои черезъ вôдрѣзанє галузы, то морозъ пôдчасъ студенои зимы добирає ся крôзь рану ажь глубоко до дерева и нищить єго, дерево вôдтакъ въ тôмъ мѣсци гниє, тамъ осѣдаютъ часто всѣлякѝ комахи, або вырастаютъ губки. При очищуваню дерева треба такожь за однымъ заходомъ повôдрѣзувати тѝ пагоны, що звычайно маютъ мало листя и не ростуть въ галузє; зъ нихъ лишає ся на деревѣ лишь тѝ, котрѝ хоче ся пустити въ галузє. Добре єсть не очищувати старыхъ и майже вже здичѣлыхъ деревъ наразъ, лишь по трохи и розложити собѣ роботу на кôлька лѣтъ.

— **Вôскъ огородницкій** або студено плынну масть до залѣплюваня ранъ въ деревахъ овочевыхъ та площей повстаючихъ черезъ вôдрѣзуванє галузя може кождый господарь зробити собѣ пôсля слѣдуючого способу, якій подає дръ Цірнъ, професоръ огородництва при липскôмъ университетѣ: На фунтъ (56 дека) звычайнои жовтои живицѣ бере ся лутъ або пôвтора (17 и пôвъ або 26 ґрамôвъ) лою и топить ся на грани, доки ажь та мѣшанина добре не розтопить ся и не змѣшає ся зъ собою. Посудину, въ котрôй топить ся ту мѣшанину, здоймає ся вôдтакъ зъ грани и додає ся до неи 4 луты (7 дека) спірітусу и перемѣшує ся добре. Такъ зроблену масть складає ся до бляшанои коробки и переховує ся до ужитку. Коли треба яку рану замастити на деревѣ, то набирає ся тои масти пензликомъ изъ твердои щетины и мастить ся нею зранене мѣсце на деревѣ, або то мѣсце, де вôдрѣзано яку галузку.

— **Добрый кітъ** (до бочокъ, коновокъ и до шпаръ мѣжь деревомъ а мурами). Дуже часто буває, що якась бочка або коновка, уживана на воду, тече и не можна тои шпарки нѣчимъ заткати. Тогды найлѣпше замастити єѣ такимъ кітомъ, котрый у водѣ не розпускає ся. Кітъ той робить ся такимъ способомъ: бере ся по рôвнôй части паленого и потовченого на порошокъ вапна, свѣжого сыра и бѣлка; насамперéдъ розтирає ся окремо вапно и сыръ дуже мѣлко, а вôдтакъ ажь мѣшає ся ихъ разомъ и додає ся бѣлка та розтирає ся мѣшанину, доки ажь не перемѣшає на густу одностайну масу. Такъ зробленымъ кітомъ замащує ся шпары и лишає ся посудину, щобы кітъ добре засохъ. — Можна такожь зробити и такій кітъ: на одну часть каруку бере ся чотири части воды и варить ся доти, доки ажь не зробить ся густа маса; до неи додає ся вôдтакъ половину тôлько густого покосту зъ лнянного олѣю и варить ся черезъ кôлька мінутъ. — Ще иншій кітъ можна зробити зъ двохъ частей житнои муки и однои части потовченого на порошокъ негашеного вапна додаючи вôдповѣдну скôлькôсть воды. — До залѣплюваня шпаръ межи рамами вôдъ вôконъ а мурами, а такъ само межи одвѣрками а мурами добре уживати слѣдуючого кіту: на двѣ части гашеного вапна бере ся одна часть житнои муки и перемѣшує ся добре а вôдтакъ додає ся вôдповѣдно до густоты мѣлкого бѣлого пѣску и все перемѣшує ся добре. Тою мѣшаниною лѣпше залѣплювати всякѝ шпары у вôкнахъ и дверехъ, якъ затыкати ихъ шматинками; она держить добре, не пускає студени и вѣтру, а при отвираню вôконъ на лѣто дає ся легко обмывати.

— **На боляки и раны зъ вôдмороженя** можна казати зробити собѣ въ аптицѣ слѣдуючій лѣкъ: взяти 20 ґрамôвъ кольодіюмъ, 5 ґрамôвъ йодовои тінктуры и 2 каплѣ ріцінусового олѣйку. Тою мѣшаниною мастить ся мягкимъ пензликомъ вôдмороженѝ части тѣла, але треба на то уважати, щобы ихъ удержувати завсѣгды въ рôвномѣрнôмъ теплѣ. Коли пороблять ся раны зъ вôдмороженя, то треба ихъ разъ або два разы на день промывати лѣтною водою, осторожно обтерти чистымъ платкомъ и за кождый разъ посыпати боровою кислотою (acidum boricum), утертою на мѣлкій порошокъ, а вôдтакъ добре обвязати платками, щобы до ранъ не заходила нѣяка нечистота и порохъ. Наколибъ на ранахъ кинуло ся дике мясо, то добре єсть замѣсть боровои кислоты засыпати рану разъ або два разы на пôвтора або двѣ години йодоформомъ, але и въ сѣмъ случаю треба раны держати дуже чисто и зважати на то, щобы ихъ удержувати въ рôвномѣрнôй теплотѣ, значить ся, щобы не було анѣ за тепло, анѣ за студено.

ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень 1 грудня. Єѣ Вел. Цѣсарева вôдъѣхала вчера до Мірамаре и розпочинає нинѣ кôлькамѣсячну подорожь по мори. Є. Вел. Цѣсарь вôдводивъ Монархиню ажь на дворець. — Є. Вел. Цѣсарь принимавъ вчера на авдієнціи віцепрезидента Палаты, пословъ Давида Абрагамовича и директора канцеляріѣ Рады державнои рад. Двору Гальбана.

Парижъ 1 грудня. На завôзванє президента Карнота пôднявъ ся Казимиръ Періє утворити новый кабінетъ, позаякъ місія Спілера стрѣчала великѝ трудности. Періє має обняти справы заграничнѝ, Рейналь справы внутрѣшнѝ, Бурдо фінансы а Спільє справедливôсть.

Ганноверъ 1 грудня. Вчера приѣхали тутъ цѣсарь и цѣсарева нѣмецкѝ.

И пôднявши ся на лôктѣ, зачавъ кликати якъ мôгъ найсильнѣйше, щобы мимо гуку вызстрѣлôвъ могли єго почути:

-- Капраль Марко! до мене! до мене!

Капраль, найлучшій стрѣлець въ полку, на рукахъ и ногахъ присунувъ ся до него.

— Бачишь того тамъ зъ бородою! — кликнувъ Правнвіцъ — сли єго трафишь, дукатъ и авансъ! тôлько спѣши ся!

Капраль приклякнувъ за каменемъ, приложивъ кольбу до плеча, але въ тôй хвили вцѣленый кулею въ чоло, упавъ навзнакъ, оббрыскуючи своєю кровію офіцира.

Правнвіцъ схопивъ самъ за карабінъ; бувъ такожь незлымъ стрѣльцемъ, але въ пору, коли вже мавъ вымѣрити, хтось потягнувъ єго зубами за рукавъ. Бувъ то Топонъ Спутичь.

— Господа! — сказавъ, а лице мавъ скорчене и очи свѣтились єму зловѣщо — розôтпѣть менѣ посторонки, я.... єго трафлю....

Офіциръ завагавъ ся на хвилинку; мимо страшного положеня, въ якôмъ находивъ ся зô своими людьми, почувъ инстинктове обриджене до того, щобы братови на брата подавати оружє до руки; але перемôгъ себе заразъ и шаблею перетявъ Боснакови посторонки.

— Стрѣляй, коли хочешь.... але трафляй!

Топонъ хопивъ горячково за карабінъ покиненый на земли, поклавъ ся на черево и почавъ мѣрити помалу, уважно. Кôлька разôвъ вôдкладавъ карабінъ и зновъ пôднимавъ єго до ока, видко було, що постановивъ собѣ не змарнувати кулѣ. Мѣривъ довго, вкôнци почавъ дрожати на цѣлôмъ тѣлѣ и несподѣвано кинувъ карабінъ на бôкъ вôдъ себе. Лице мавъ блѣде, а уста трясли ся єму якъ бы зô страху.

— Господа! — промовивъ стиха — не можу стрѣляти.... мôгъ бы ще кого иншого трафити, а я тôлько *єго* хочу вбити....

Правнвіцъ не чувъ уже тыхъ слôвъ, бо саме въ ту хвилю Боснаки розбѣгли ся до нового приступу, а ихъ грôмкій крикъ: „Ку ганджару!“ лунавъ сильнѣйше, якъ самѝ вызстрѣлы.

И бѣгли они напередъ збитою лавою и хочь падали густо, не ставали вже бôльше. Тôлько двѣста крокôвъ дѣлило ихъ ще вôдъ воякôвъ, такъ що тѝ, крôзь порозриванѝ хмаринки дыму могли розпознавати поодинокѝ лиця, розôгрѣтѝ борбою, завзятѝ, страшнѝ....

Правнвіцъ узнавъ, що рѣшуча хвиля надôйшла и блыскавицями лѣтали єму по головѣ думки: що буде дальше?... що буде, коли капітанъ не прийде сейчасъ зъ помочію?...

(Конець буде.)

За редакцію вôдповѣдає Адамъ Краховецкій.

Зъ друкарнѣ В. Лозиньского, подъ зарядомъ В. Й. Вебера.